

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY

TAMARY ČAPETA

přednesené dne 4. září 2025¹

Věc C-147/24 [Safi]ⁱ

V

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal rechtbank Den Haag (soud prvního stupně v Haagu, Nizozemsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Článek 20 SFEU – Nezletilý statický občan Unie závislý na rodiči, který je státním příslušníkem třetí země – Odvozené právo pobytu rodiče – Rodič s právem pobytu v jiném členském státě, než je stát, jehož státním příslušníkem je nezletilý a ve kterém má nezletilý bydliště – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2008/115/ES – Článek 7 Listiny základních práv Evropské unie – Právo na respektování soukromého a rodinného života – Článek 24 odst. 2 a 3 Listiny – Nejvlastnější zájem dítěte“

I. Úvod

1. Kdy může občan Unie prohlásit *Civis Europæus sum* proti svému vlastnímu členskému státu²?
2. Projednávaná věc se týká nezletilé osoby nizozemské státní příslušnosti, která nikdy nevyužila práva volného pohybu, jež jí svědčí na základě unijního práva, aby opustila svůj členský stát, a která by mohla být nizozemskými orgány nucena opustit uvedený členský stát a přemístit se do Španělska.
3. Příslušné nizozemské orgány odmítly přiznat matce této nezletilé osoby, která je státní příslušnicí třetí země, odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU, a to z důvodu skutečnosti, že jí svědčí právo pobývat ve Španělsku. Orgány měly za to, že se článek 20 SFEU nepoužije, neboť odepření práva pobytu by nevedlo k tomu, že by byl dotčený občan Unie (syn státní příslušnice třetí země) nucen opustit území Unie jako celku, ale pouze území Nizozemska.
4. Zakládá článek 20 SFEU za takových okolností odvozené právo pobytu?

¹ – Původní jazyk: angličtina.

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádné ze zúčastněných stran.

² – Vypůjčila jsem si slova generálního advokáta F. G. Jacobse, který je použil ve svém stanovisku ve věci Konstantinidis (C-168/91, EU:C:1992:504, bod 46), a to v jiné situaci předcházející zavedení občanství Unie Maastrichtskou smlouvou. Generální advokát F. G. Jacobs použil tato slova na podporu tvrzení, že osoba, která se přemísť do jiného členského státu jako zaměstnaná osoba nebo osoba samostatně výdělečně činná, musí mít možnost dovolávat se lidských práv zaručených unijním právním řádem.

5. Aby mohl Soudní dvůr na uvedenou otázku odpovědět, bude se muset vrátit k linii judikatury vycházející z rozsudku Ruiz Zambrano³.

II. Skutkový stav, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

6. V je státní příslušnicí třetí země, která žije v Nizozemsku se svým nezletilým dítětem, jež má nizozemskou státní příslušnost, a se svým manželem, který má dvojí státní příslušnost (státní příslušnost Nizozemska a státní příslušnost třetí země).

7. Dítě se narodilo v Nizozemsku a nikdy neopustilo území uvedeného členského státu. Je tedy statickým občanem Unie. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že má dotčené dítě problémy s vývojem řeči a jazyka, přičemž z tohoto důvodu navštěvuje speciální školu a využívá organizovanou dopravu do speciální vzdělávací instituce a zpět.

8. Manžel V trpí zdravotními problémy a pobírá sociální dávky.

9. V pobývá od roku 2014 v Nizozemsku bez platného povolení k pobytu; nikdy neměla problémy se zákonem.

10. Dne 13. listopadu 2020 podala V žádost o vydání dokladu EU/EHP, kterým by bylo osvědčeno její odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU.

11. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, Nizozemsko, dále jen „státní tajemník“) žádost podanou V dne 11. listopadu 2021 zamítl. Měl za to, že V nesvědčí odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU, neboť její nezletilé dítě, které je na ní závislé, by nebylo nuceno opustit území Unie jako celku, ale mohlo by ji následovat do Španělska, kde má V právo pobytu.

12. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že V, která pobývala ve Španělsku v letech 1999 až 2014, je stále držitelkou platného povolení k pobytu v uvedeném členském státě.

13. Poté, co státní tajemník zamítl její žádost jakožto žádost založenou na článku 20 SFEU, posoudil z moci úřední její právo podle článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP), který chrání soukromý a rodinný život. Dospěl k závěru, že ani na základě posledně uvedeného ustanovení jí právo pobytu nesvědčí. Konstatoval sice, že v Nizozemsku měla soukromý a rodinný život, nicméně rozhodl, že zájmy Nizozemska v oblasti přistěhovalectví převažují nad osobními zájmy žadatelky a její rodiny.

14. Toto zamítnutí žádosti o uznání práva pobytu V v Nizozemsku znamenalo, že její pobyt na území uvedeného členského státu byl protiprávní. Na základě směrnice 2008/115/ES⁴ státní tajemník nařídil V, aby se bezodkladně vrátila do Španělska⁵. Nesplnění uvedeného příkazu by mělo za následek vydání rozhodnutí o navrácení V.

³ – Rozsudek ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, dále jen „rozsudek Ruiz Zambrano“, EU:C:2011:124).

⁴ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115 ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98).

⁵ – Ačkoli to nebylo v předkládacím rozhodnutí vysvětleno, bylo uvedené rozhodnutí s největší pravděpodobností vydáno na základě čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115.

15. V podala proti uvedenému rozhodnutí stížnost, státní tajemník dne 20. června 2022 zamítl jako zjevně neopodstatněnou.

16. Téhož dne podala V proti uvedenému zamítavému rozhodnutí žalobu k rechtbank Den Haag (soud prvního stupně v Haagu, Nizozemsko), který je předkládajícím soudem.

17. Zmíněný soud se táže, zda je okolnost, že V má právo pobytu v jiném členském státě (Španělsko), dostatečným důvodem k tomu, aby jí bylo odepřeno odvozené právo pobytu, a to navzdory existenci vztahu závislosti mezi ní a jejím nezletilým dítětem⁶. Přestěhování do Španělska by sice znamenalo, že by ona sama ani její nezletilé dítě nebyly nuceny opustit území Unie jako celku, nicméně dítě by muselo opustit Nizozemsko, čímž by bylo *de facto* nuceno vykonat své právo na volný pohyb. Předkládající soud se rovněž táže, v jakém okamžiku je třeba v rámci posuzování žádostí o přiznání odvozeného práva pobytu zohlednit nejvlastnější zájem dítěte a právo na rodinný život.

18. Kromě toho si předkládající soud klade otázku, zda se povinnost zohlednit nejvlastnější zájem dítěte a jeho rodinný život podle čl. 5 písm. a) a b) směrnice 2008/115 uplatní i v případě, kdy je státnímu příslušníkovi třetí země nařízeno bezodkladně odejít do jiného členského státu podle čl. 6 odst. 2 uvedené směrnice, ve srovnání s rozhodnutím o navrácení podle čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice⁷.

19. Ve světle uvedených úvah předkládající soud v rámci zkráceného řízení pozastavil právní účinky napadeného rozhodnutí do doby, než bude připraven rozhodnout o meritu žaloby.

20. Za uvedených okolností se rechtbank Den Haag (soud prvního stupně v Haagu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že není vyloučeno, že rodiči ze třetí země musí být přiznáno odvozené právo pobytu v členském státě, jehož státní příslušnost má jeho nezletilé dítě a v němž se jeho dítě zdržuje, bez využití jeho práv občana Unie, zatímco tento rodič ze třetí země má právo pobytu v jiném členském státě?

Není-li vyloučeno, že rodiči ze třetí země musí být přiznáno odvozené právo pobytu v členském státě, jehož státní občanství má jeho nezletilé dítě a v němž se jeho dítě zdržuje, bez využití jeho práv občana Unie, zatímco tento rodič ze třetí země má právo pobytu v jiném členském státě:

2) Vyplývá z článku 20 SFEU s přihlédnutím k čl. 5 písm. a) a b) a čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115 v případě vztahu závislosti, který odůvodňuje přiznání odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU, povinnost příslušného orgánu se ujistit, zda využití práva volného pohybu a pobytu odpovídá nejvlastnějšímu zájmu dítěte a zda je možné dále vést rodinný život, než

⁶ – Navzdory zjevné existenci vztahu závislosti mezi V a jejím manželem byla žádost o povolení k pobytu podle všeho podána pouze na základě vztahu mezi V a jejím nezletilým dítětem.

⁷ – Článek 6 odst. 1 směrnice 2008/115 stanoví, že „[č]lenské státy vydají rozhodnutí o navrácení každému státnímu příslušníkovi třetí země, který pobývá neoprávněně na jejich území, aniž jsou dotčeny výjimky uvedené v odstavcích 2 až 5“. Článek 6 odst. 2 uvedené směrnice stanoví: „Státní příslušníci třetí země, kteří neoprávněně pobývají na území členského státu a kteří jsou držiteli platného povolení k pobytu nebo jiného povolení zakládajícího oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem, jsou povinni neprodleně odejít na území tohoto jiného členského státu. Pokud dotčený státní příslušník třetí země nesplní tento požadavek nebo pokud je bezodkladný odchod státního příslušníka třetí země vyžadován z důvodů veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti, použije se odstavec 1.“

rodiči, který má státní příslušností třetí země, uloží povinnost se neprodleně vydat do členského státu, v němž má právo pobytu nebo jiné oprávnění k pobytu, a mělo by k těmto faktorům být přihlédnuto při posuzování žádosti o odvozené právo pobytu?“

21. Dne 25. března 2025 se konalo jednání, na němž V, nizozemská a dánská vláda, jakož i Evropská komise přednesly vyjádření.

III. Analýza

22. Článek 20 SFEU přiznává státnímu příslušníkovi třetí země odvozené právo pobytu, pokud je nezbytné chránit práva vyplývající z občanství, jichž požívají státní příslušníci členských států⁸.

23. V projednávané věci měly příslušné nizozemské orgány za to, že za účelem ochrany práv vyplývajících z občanství Unie, jichž požívá nezletilé dítě V, není nezbytné přiznat V odvozené právo pobytu. Hlavním důvodem uvedeného rozhodnutí byla skutečnost, že V měla právo pobytu ve Španělsku. To znamenalo, že ačkoli její nezletilé dítě by rovněž muselo opustit Nizozemsko z důvodu závislosti na V⁹, nebylo by nuceno opustit území Unie jako celku. Rozhodovací orgán měl za to, že rodina se může usadit ve Španělsku, takže se článek 20 SFEU nepoužije.

24. Poté, co příslušný orgán rozhodl, že V nemá v Nizozemsku právo pobytu ani na základě unijního práva, ani na základě jakéhokoli jiného důvodu, nařídil jí, aby neprodleně odešla do Španělska. Uvedené rozhodnutí bylo založeno na čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115.

25. Za těchto okolností se předkládající soud v rámci první předběžné otázky v podstatě táže, zda se rodič, který je státním příslušníkem třetí země, může dovolávat článku 20 SFEU za účelem přiznání odvozeného práva pobytu pouze tehdy, pokud by byl v opačném případě statický občan Unie, který je nezletilým dítětem závislým na rodiči, nucen opustit území Unie jako celku, nebo zda existují jiné situace, v nichž je článek 20 SFEU použitelný.

26. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda článek 20 SFEU ukládá příslušným vnitrostátním orgánům před přijetím rozhodnutí, kterým je rodiči, jenž je státním příslušníkem třetí země, uložena povinnost přemístit se do jiného členského státu, povinnost posoudit, zda je takové rozhodnutí v souladu s nejvlastnějším zájmem dítěte a zda mohou dotčené osoby v uvedeném jiném členském státě i nadále vést soukromý a rodinný život. Předkládající soud si rovněž klade otázku, zda by uvedená základní práva měla být zohledněna při rozhodování, zda rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, přiznat odvozené právo pobytu.

27. Odpovědi na uvedené dvě otázky spolu sice úzce souvisí, nicméně budu se jimi zabývat odděleně, neboť druhá otázka je položena pouze pro případ, že bude odpověď na první otázku kladná.

⁸ – Viz například bod 23 rozsudku ze dne 22. června 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Thajská matka nezletilého Nizozemce) [C-459/20, dále jen „X (Thajská matka)“, EU:C:2023:499]: „Ustanovení Smlouvy o FEU týkající se občanství Unie naopak nepřiznávají státním příslušníkům třetí země žádné samostatné právo. Případná práva přiznaná takovým státním příslušníkům totiž nejsou vlastními právy příslušejícími těmto státním příslušníkům, nýbrž právy odvozenými od práv, jichž požívá občan Unie.“

⁹ – Z argumentace vnitrostátního orgánu implicitně vyplývá, že stupeň závislosti dítěte na V je takový, že pokud by matka musela odejít z Nizozemska, bylo by nuceno odejít i dítě.

28. Soudnímu dvoru navrhnou, aby v odpovědi na první předběžnou otázku vyložil článek 20 SFEU jako použitelný, a to bez ohledu na to, zda se nezletilý občan Unie a jeho rodič, který je státním příslušníkem třetí země, mohou přemístit do jiného členského státu, kde má dotčený rodič, státní příslušník třetí země, právo pobytu.

29. V tomto ohledu uvedu, že podstata práv vyplývajících z občanství Unie, jež jsou chráněna článkem 20 SFEU, zahrnuje i právo *zdržet se výkonu svobody pohybu* (A.2). Vzhledem k tomu, že tento výklad vychází z odůvodnění Soudního dvora podaného v rozsudku Ruiz Zambrano a z judikatury, která následovala, zahájím svou analýzu návratem k uvedenému rozsudku a k rozhodnutím na něj navazujícím (A.1). Pokud by se Soudní dvůr neztotožnil s mnou navrhovanou odpovědí v části A.2, nabídnu alternativní analýzu s návrhem takové odpovědi, podle které by měl příslušný rozhodovací orgán ověřit, zda je přestěhování celé rodiny do jiného členského státu podle unijního práva skutečně možné (A.3).

30. V odpovědi na druhou předběžnou otázku předkládajícího soudu se podrobně vyjádřím k judikatuře Ruiz Zambrano a názorně doložím, že citovaná judikatura vyžaduje, aby příslušné orgány zohlednily nejvlastnější zájem dítěte a právo na rodinný život při posuzování, zda je míra závislosti mezi občanem Unie a státním příslušníkem třetí země taková, že občan Unie by byl nucen doprovázet svého rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, pokud by byl tento rodič nucen opustit členský stát, jehož státním příslušníkem je nezletilý občan Unie. Pokud rozhodovací orgán zjistí, že míra závislosti je natolik vysoká, že se uplatní článek 20 SFEU, musí přiznat odvozené právo pobytu, aby bylo chráněno právo závislého občana Unie zdržet se výkonu svobody pohybu, byť jen do jiného členského státu (B).

31. Následně uplatním navrhovanou argumentaci na skutkové okolnosti projednávané věci (C).

A. K první předběžné otázce

32. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda odvozené právo pobytu může na základě článku 20 SFEU vzniknout pouze tehdy, pokud by byl jinak občan Unie nucen opustit území Unie jako celek.

33. Základ uvedené otázky vyplývá ze standardní formulace vytvořené v judikatuře, která následovala po rozsudku Ruiz Zambrano. Znění uvedené formulace je následující: „Existují velmi zvláštní situace, v nichž navzdory tomu, že se neuplatní sekundární právo týkající se práva pobytu státních příslušníků třetích zemí a že dotčený občan Unie nevyužil svobody pohybu, nemůže být výjimečně státnímu příslušníkovi třetí země, rodinnému příslušníkovi tohoto občana, odepřeno právo pobytu, aniž by byl popřen užitečný účinek občanství Unie, kterého tento občan požívá, jestliže by jako důsledek takového odmítnutí byl občan Unie nucen opustit území Unie jako celek a tím byl zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z tohoto

postavení.^{10a}

34. Na první pohled budí uvedené znění zdání, že podporuje stanovisko nizozemských orgánů, podle kterého článek 20 SFEU přiznává státnímu příslušníkovi třetí země odvozené právo pobytu pouze tehdy, pokud by byl nezletilý občan Unie jinak nucen opustit území Unie jako celek.

35. Z pozornějšího rozboru uvedené judikatury ovšem vyplývá, že Soudní dvůr neměl v úmyslu konstatovat, že povinnost opustit území Unie jako celek je jediným případem, kdy lze článek 20 SFEU použít k přiznání odvozeného práva pobytu rodiči občana Unie, státnímu příslušníkovi třetí země. Jak dále uvedu, kromě ochrany *práva občanů Unie pobývat na území Unie*, o které se jednalo ve výše uvedené judikatuře, chrání článek 20 SFEU rovněž *právo občanů Unie zdržet se výkonu svobody pohybu*. Posledně uvedené právo je zahrnuto v právu „svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států“, které občanům Unie přiznává v čl. 20 odst. 2 písm. a) a čl. 21 odst. 1 SFEU a na které budu odkazovat jako na „právo svobodně se pohybovat a pobývat“.

1. Rozsudek Ruiz Zambrano a rozhodnutí na něj navazující

36. Skutkový stav ve věci Ruiz Zambrano je dobře znám. Státní příslušník Kolumbie, otec dvou belgických dětí, které uvedený členský stát nikdy neopustily, se dovolával občanství Unie svých dětí s odkazem na článek 20 SFEU na podporu své žádosti o přiznání odvozeného práva pobytu a vydání pracovního povolení v Belgii¹¹. Situace v uvedené věci by se terminologií unijního práva vnitřního trhu dala nazvat vnitrostátní situací.

37. Před rozsudkem Ruiz Zambrano bylo právo svobodně se pohybovat a pobývat – nejdůležitější právo vyplývající z občanství – uplatňováno pouze v situacích přeshraničního pohybu¹². To bylo patrně důsledkem toho, že uvedené právo má původ ve vnitřním trhu¹³. Státní příslušník členského státu se tedy nemůže dovolávat článku 20 SFEU za účelem ochrany před opatřeními přijímanými vlastním členským státem, pokud uvedený stát nikdy neopustil za účelem výkonu práce, poskytování služeb, studia nebo pobytu v jiném členském státě.

¹⁰ – Soudní dvůr takovou formulaci použil poprvé v rozsudku ze dne 8. listopadu 2012, Iida (C-40/11, dále jen „rozsudek Iida“, EU:C:2012:691, bod 71). Od té doby Soudní dvůr stejnou formulaci zopakoval v řadě věcí, které následovaly a týkaly se tím či oním způsobem odvozeného práva pobytu státního příslušníka třetí země. Stejně znění bylo použito v rozsudcích ze dne 8. května 2013, Ymeraga a další (C-87/12, dále jen „rozsudek Ymeraga“, EU:C:2013:291, bod 36); ze dne 10. října 2013, Alokpa a Moudoulou (C-86/12, dále jen „rozsudek Alokpa“, EU:C:2013:645, bod 32); ze dne 13. září 2016, CS (C-304/14, dále jen „rozsudek CS“, EU:C:2016:674, bod 29); ze dne 13. září 2016, Rendón Marín (C-165/14, dále jen „rozsudek Rendón Marín“, EU:C:2016:675, bod 74); ze dne 10. května 2017, Chavez-Vilchez a další (C-133/15, dále jen „rozsudek Chavez-Vilchez“, EU:C:2017:354, bod 63); ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky) (C-451/19 a C-532/19, dále jen „rozsudek Subdelegación del Gobierno en Toledo“, EU:C:2022:354, bod 45); ze dne 27. dubna 2023, M. D. (Zákaz vstupu do Maďarska) (C-528/21, dále jen „rozsudek M. D.“, EU:C:2023:341, bod 58); v rozsudku X (Thajská matka), bodě 24, a v rozsudku ze dne 25. dubna 2024, NW a PQ (Utajované informace) (C-420/22 a C-528/22, dále jen „NW a PQ“, EU:C:2024:344, bod 60). Navzdory odkazům na rozsudek Ruiz Zambrano a někdy i na rozsudek ze dne 15. listopadu 2011, Dereci a další (C-256/11, dále jen „rozsudek Dereci“, EU:C:2011:734), uvedené rozsudky nepoužívají přesně stejnou formulaci.

¹¹ – Žádost G. Ruiz Zambrana byla pravděpodobně motivována dřívějším rozsudkem ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen (C-200/02, dále jen „rozsudek Zhu a Chen“, EU:C:2004:639), v němž Soudní dvůr rozhodl, že odvozené právo pobytu může být přiznáno rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, na základě statusu občana Unie, který náleží nezletilému dítěti uvedené osoby.

¹² – Viz rozsudky ze dne 5. června 1997, Uecker a Jacquet (C-64/96 a C-65/96, EU:C:1997:285, bod 23); a ze dne 2. října 2003, Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, bod 26). Na vnitřním trhu bylo vyloučení vnitrostátních situací z působnosti unijních pravidel často odůvodňováno očekáváním, že se členský stát postará o vlastní státní příslušníky, což je důvod, proč unijní právo nemusí zasahovat do situací obrácené diskriminace.

¹³ – Například Nic Shuibhne, N., „The Resilience of EU Market Citizenship?“, *CMLR*, 2010, s. 1597.

38. Změna přišla s rozsudkem Ruiz Zambrano¹⁴, jehož odkaz spočívá v tom, že došlo k odpoutání výkonu práv vyplývajících z občanství Unie od požadavku přeshraničního pohybu¹⁵.

39. Navzdory neexistenci přeshraničního pohybu dětí G. Ruiz Zambrana v uvedené věci Soudní dvůr rozhodl, že článek 20 SFEU použitelný je. Rozhodl, že tohoto ustanovení se lze dovolávat za účelem zabránění vnitrostátním opatřením, „jejichž účinkem je to, že občané Unie jsou *připraveni o možnost skutečně využívat podstatné části práv* plynoucích z jejich postavení občanů Unie“¹⁶.

40. Soudní dvůr neposkytl obecnou definici ani vysvětlení toho, co může představovat postup, kterým je občan Unie připraven o možnost *skutečně využívat* práv vyplývajících z občanství, ani co by mohlo být *podstatnou částí* práv vyplývajících z institutu občanství Unie. Pouze vysvětlil, že sourozenci Ruizovi Zambranovi by byli připraveni o možnost skutečně využívat práv vyplývajících z občanství, pokud by jejich otci nebylo přiznáno právo pobývat a pracovat v Belgii, neboť pokud by uvedená práva přiznána nebyla, děti G. Ruiz Zambrana by byly nuceny opustit území Unie se svým otcem¹⁷.

41. V rozsudku Ruiz Zambrano byl potenciální důsledek povinnosti uvedených dětí opustit území Unie jako celek vyvolán zvláštními okolnostmi dané věci. Podle mého názoru tudíž uvedený rozsudek nemůže být vykládán v tom smyslu, že podle Soudního dvora mohl být občan Unie připraven o možnost skutečně využívat práva vyplývající z občanství pouze za uvedených okolností.

42. Nicméně rozsudky, které následovaly, počínaje rozsudky McCarthy¹⁸ a Dereci¹⁹, začaly spojovat formulaci „skutečné využívání“ se skutečností, že občan Unie by byl nucen opustit území Unie jako celek, přičemž uvedené kritérium využívaly jako základ pro použití článku 21 SFEU ve věci McCarthy nebo článku 20 SFEU ve věci Dereci. Povinnost opustit území Unie jako celek začala být vnímána jako podmínka pro použití článku 20 SFEU. Z tohoto pojetí patrně vycházejí i příslušné nizozemské orgány v projednávané věci.

43. Některé z následných věcí, které se rovněž týkaly odvozeného práva pobytu, vycházely z okolností, kdy by byli stejně jako ve věci Ruiz Zambrano nezletilí občané Unie nuceni přemístit se do třetí země, pokud by bylo státnímu příslušníkovi třetí země, na němž byli závislí, odepřeno povolení k pobytu²⁰. Ale i ve skutkově odlišných věcech, v nichž nehrozilo, že by byl občan Unie

¹⁴ – Lze tvrdit, že Soudní dvůr použil ustanovení o občanství v čistě vnitrostátní situaci již v rozsudku ze dne 2. března 2010, Rottmann (C-135/08, dále jen „rozsudek Rottmann“, EU:C:2010:104). Přestože však J. Rottmann rozporoval rozhodnutí německých orgánů o zrušení aktu, jímž mu bylo uděleno státní občanství, kterým nabyt německou státní příslušnost v Německu, ze základního kontextu uvedené věci vyplynul dřívější přeshraniční pohyb, jelikož J. Rottmann se narodil a žil v Rakousku a teprve později se přestěhoval do Německa, přičemž rakouské státní občanství pozbyl z důvodu nabytí německého státního občanství. Při rozhodování ve věci se nicméně Soudní dvůr uvedeného pohybu v minulosti nedovolával. Naopak měl za to, že případné pozbytí statusu občana Unie z důvodu ztráty státního občanství členského státu spadá „svojí povahou a důsledky“ do práva Unie (rozsudek Rottmann, bod 42).

¹⁵ – V tomto ohledu viz Lenaerts, K. a Gutiérrez-Fons, J. A., „Epilogue on EU citizenship: Hopes and Fears“ in Kochenov, D (ed), *EU Citizenship and Federalism: The Role of Rights*, CUP, Cambridge, 2017, s. 751 až 781, na s. 761.

¹⁶ – Rozsudek Ruiz Zambrano, bod 42 (kurzivou zvýraznila autorka stanoviska).

¹⁷ – Rozsudek Ruiz Zambrano, body 43 a 44.

¹⁸ – Rozsudek ze dne 5. května 2011, McCarthy (C-434/09, dále jen „rozsudek McCarthy“, EU:C:2011:277, bod 50).

¹⁹ – Rozsudek Dereci, bod 66.

²⁰ – Viz například rozsudek ze dne 6. prosince 2012, O a další (C-356/11 a C-357/11, dále jen „rozsudek O a další“, EU:C:2012:776); jakož i rozsudky CS a Chavez-Vilchez.

nucen opustit území Unie jako celek, Soudní dvůr nadále používal stejnou formulaci jako v předchozí judikatuře, která spojuje „skutečné využívání“ s možností, že by byl občan Unie nucen opustit území Unie jako celek²¹.

44. Konečně ve třech věcech, kterých se dovolává nizozemská vláda v projednávané věci – Alokpa²², M. D.²³ a Rendón Marín²⁴ – Soudní dvůr podle všeho dovodil, že článek 20 SFEU nepřiznává odvozené právo pobytu státnímu příslušníkovi třetí země, pokud občané Unie zůstávají na území Unie, avšak jsou donuceni přestěhovat se do jiného členského státu.

45. Uvedené tři věci lze od projednávané věci odlišit dvěma aspekty: zaprvé na základě jejich příslušných skutkových okolností²⁵ a zadruhé, a to je podstatnější, na základě rozdílů ve formulaci otázek položených vnitrostátními soudy. V důsledku ustrnutí na zavedeném postupu v rámci soudního dialogu mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem byly uvedené otázky formulovány tak, že požadovaly, aby Soudní dvůr v uvedených věcech rozhodl v kontextu práva pobytu na území Unie, uvedené situace se odlišují od projednávané věci²⁶.

46. Na rozdíl od těchto věcí v projednávané věci se předkládající soud v podstatě táže, zda je zbavení práva pobytu na území Unie jako celku skutečně jedinou situací, v níž může daná osoba skutečně požívat práv vyplývajících z občanství Unie.

47. Na rozdíl od uvedených předchozích věcí je tedy Soudní dvůr v projednávané věci přímo žádán o odpověď na otázku, zda jsou občané Unie chráněni na základě článku 20 SFEU pouze tehdy, pokud by jinak byli nuceni opustit území Unie jako celek. Projednávaná věc tedy poskytuje Soudnímu dvoru příležitost dále upřesnit „podstatnou část“ práv vyplývajících z občanství, jejichž skutečné využívání je chráněno článkem 20 SFEU.

48. Souhrnně lze říci, že ve všech věcech následujících po vydání rozsudku Ruiz Zambrano byl článek 20 SFEU vykládán tak, že se použije v případě, kdy by byl občan Unie nucen opustit *území Unie jako celek*²⁷, což bylo chápáno tak, že je tím občan připraven o možnost skutečně využívat podstatné části práv vyplývajících z občanství.

49. Považuji nicméně za důležité podotknout, že Soudní dvůr nikdy neupřesnil, jak život ve třetí zemi skutečně připravuje občany Unie o možnost využívat práv vyplývajících pro ně z občanství Unie a o jaká práva se vlastně jedná. V rámci práv zakotvených v článku 21 SFEU – „právo svobodně se pohybovat a pobývat“ – není podle mého názoru *právo pohybovat se a pobývat*

²¹ – Například rozsudek Iida, bod 71. Uvedená věc se týkala otce, státního příslušníka třetí země, který žil v Německu a dovolával se článku 20 SFEU k prokázání odvozeného práva pobytu v situaci, kdy se jeho dcera, německá státní příslušnice, mezitím přemístila do Rakouska, aby žila se svou matkou poté, co se pár rozvedl. Ze skutkových okolností uvedené věci nevyplynula žádná možnost, že by zmíněné dítě, které bylo občanem Unie, bylo nuceno opustit Unii jako celek, pokud by otec povolení k pobytu v Německu nezískal. Podobně viz rozsudek Ymeraga, bod 36.

²² – Rozsudek Alokpa, bod 35.

²³ – Rozsudek M. D., bod 62.

²⁴ – Rozsudek Rendón Marín, bod 79.

²⁵ – V rozsudku Alokpa byli nezletilí občané Unie nuceni přemístit se do členského státu, jehož byli státními příslušníky, nikoli se z něj odstěhovat. V rozsudcích M. D. a Rendón Marín odvozené právo pobytu nebylo přiznáno nebo bylo odňato z důvodů veřejného pořádku.

²⁶ – Například v rozsudku Rendón Marín (bod 78) Soudní dvůr výslovně vysvětlil, že rozhodoval o existenci odvozeného práva pobytu na základě konkrétního kontextu věci s přihlédnutím k právu na pobyt, když uvedl, že pokud by došlo k odeprání povolení k pobytu, „mohlo by to vést k omezení onoho práva, *konkrétně práva pobytu*, jelikož tyto děti by mohly být nuceny doprovázet A. Rendón Marína, a tudíž opustit území Unie chápáné jako celek“ (kurzivou zvýraznila autorka stanoviska).

²⁷ – I když to nebylo vždy vyjádřeno přesně stejnou formulací a přestože se přesné znění v různých jazycích liší, Soudní dvůr v podstatě vyjádřil tuto obavu v následujících rozsudcích: Dereci, bod 66; O a další, bod 47; Ymeraga, bod 36; Alokpa, bod 32; Rendón Marín, bod 74; Chavez-Vilchez, bod 63; Subdelegación del Gobierno en Toledo, bod 45; a M. D., bod 58.

v jiném členském státě dotčeno, pokud občan Unie žije ve třetí zemi. I když totiž občan Unie žije ve třetí zemi, může se vždy rozhodnout vstoupit na území jiného členského státu, než je členský stát, jehož je státním příslušníkem, a v tomto jiném členském státě pobývat, a to za stejných podmínek, za jakých by se mohl rozhodnout toto podniknout z členského státu, jehož je státním příslušníkem²⁸. Uvedené podmínky se řídí směrnicí o občanství²⁹.

50. Pokud je občan Unie, který se přemísťuje do jiného členského státu, než je stát, jehož je státním příslušníkem, nezletilou osobou, může být nezbytné, aby jeho rodinnému příslušníkovi, který je státním příslušníkem třetí země a na kterém je nezletilý občan Unie závislý, bylo přiznáno odvozené právo pobytu. Podle směrnice o občanství může být takové odvozené právo přiznáno, pokud se dítě, které je občanem Unie, přemístí do jiného členského státu a má dostatečné prostředky k zajištění obživy v uvedeném členském státě, ale nemůže v něm pobývat bez státního příslušníka třetí země, na kterém je závislé³⁰. Totéž by platilo, pokud by se nezletilý občan Unie přemístil do jiného členského státu, než je stát jeho státní příslušnosti, ze třetí země. Pokud však nezletilý občan Unie žije ve třetí zemi a rozhodne se přemístit do členského státu, jehož je státním příslušníkem, neuplatní se směrnice o občanství. Na přiznání odvozeného práva pobytu jeho rodiči, který je státním příslušníkem třetí země a na němž je dotýčný nezletilý občan Unie závislý, se spíše použije článek 20 SFEU³¹.

51. Zabránění tomu, aby byl občan Unie nucen přemístit se do třetí země, tedy nechrání jeho právo občana Unie *pohybovat se a pobývat v jiném členském státě Unie*, neboť takové právo může být vykonáváno i z uvedené třetí země. Zabránění faktickému vyhoštění občana Unie z území Unie mu však zaručuje možnost *pobytu na území Unie*, což je jedním z projevů „práva svobodně se pohybovat a pobývat“³².

52. Skutečnost, že v rozsudku Ruiz Zambrano a v jiných dosud vydaných rozhodnutích chránil Soudní dvůr *právo pobytu v Unii*, však sama o sobě nenasvědčuje tomu, že se jedná o jediné právo statického občana Unie vyplývající z občanství, na které se vztahuje ochrana podle článku 20 SFEU.

53. V bodě 42 rozsudku Ruiz Zambrano měl Soudní dvůr spíše za to, že „článek 20 SFEU [brání] vnitrostátním opatřením, jejichž účinkem je to, že občané Unie jsou připraveni o možnost skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z jejich postavení občanů Unie“. Použití článku 20 SFEU bylo vyvoláno skutečností, že byla daná osoba připravena o možnost využívat *práv* vyplývajících z občanství. V bodě 44 uvedeného rozsudku Soudní dvůr dále upřesnil, že odepření práva na pobyt a pracovního povolení rodiči nezletilých občanů Unie, který je státním příslušníkem třetí země, bude mít za následek to, že i uvedené děti budou donuceny opustit území

²⁸ – V tomto ohledu viz též Davies, G., „The Right to Stay at Home: A Basis for Expanding European Family Rights“ in Kochenov D. (ed.), poznámka pod čarou 15, *op. cit.* s. 468 až 488, na s. 471. Viz též Nic Shuibhne, N., „Ruiz Zambrano and the Essential Core of Union Citizenship“, in Craig, P., a Schütze, R., (eds), *Landmark Cases in EU Law*, svazek 2, Bloomsbury, 2025, s. 169 až 185, na s. 178.

²⁹ – Články 5 až 7 a 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46, a opravy Úř. věst. 2004, L 229, s. 35; Úř. věst. 2005, L 197, s. 34, jakož i Úř. věst. 2007, L 204, s. 28, dále jen „směrnice o občanství“).

³⁰ – V tomto ohledu viz rozsudek Zhu a Chen. Dostatečné prostředky může poskytnout tentýž státní příslušník třetí země.

³¹ – V tomto ohledu viz rozsudek X (Thajská matka).

³² – Kromě znění článků 20 a 21 SFEU, které odkazují na právo pobytu, lze toto právo spojovat s výhodami vyplývajících ze života na území Unie. Takový život umožňuje dané osobě požívat nepřehledného množství práv přiznaných jednotlivcům v Unii unijním právem, ať už se jedná o spotřebitele, zaměstnance, popřípadě i jen obyvatele, kteří mají právo dýchat čistý vzduch. Tato široká paleta práv však náleží jakékoli osobě pobývajcí na území Unie, nikoli pouze občanům Unie, nejedná se o *práva vyplývající z občanství Unie*, jejichž odnětí je předmětem judikatury Ruiz Zambrano. Může to však vysvětlovat důležitost uznání skutečnosti, že občané Unie mají právo pobývat na území Unie.

Unie, aby doprovázely svého rodiče. To bylo považováno za postup, kterým jsou tyto osoby připraveny o možnost skutečně využívat práva vyplývající z občanství, nikoli ovšem za jedinou situaci, ve které by k takovému zbavení možnosti využívat práva mohlo dojít.

54. V následující části navrhu Soudnímu dvoru, aby vyložil článek 20 SFEU v tom smyslu, že právo zdržet se výkonu svobody pohybu spadá do *podstatné části práv vyplývajících z občanství Unie*, jejichž *skutečné využívání* uvedený článek chrání.

2. Právo zdržet se výkonu svobody pohybu jakožto součást práva občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat

55. Znění článků 20 a 21 SFEU a dosavadní vývoj pojmu občanství Unie, společně s judikaturou Soudního dvora, dokládají, že podstatná část práva svobodně se pohybovat a pobývat vyplývajícího z občanství nesestává pouze z práva pobývat na území Unie jako celku.

56. Jak dále uvedu, podstatná část práv vyplývajících z občanství Unie zahrnuje i právo občanů Unie zdržet se výkonu svobody pohybu.

57. Zaprvé články 20 a 21 SFEU ve svém znění zaručují občanům Unie nejen právo pobývat, ale i *právo svobodně se pohybovat* na území členských států Unie.

58. Toto právo pohybovat se je právem, nikoli povinností. Musí tedy zahrnovat i právo zdržet se výkonu svobody pohybu.

59. Navíc znění Smlouvy používá příslovce „*svobodně*“, z čehož vyplývá, že existuje *svoboda* pohybu, což nutně předpokládá volbu, zda bude uvedené právo vykonáno, či nikoli³³.

60. Zadruhé rozhodnutí občanů Unie pobývat v jiném členském státě, než jehož jsou státními příslušníky, je chráněno unijním právem, které v zásadě zakazuje jejich vyhoštění. Vyhoštění občana Unie je povoleno pouze tehdy, je-li nezbytné k ochraně veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti³⁴, přičemž takové důvody musí být samy vykládány restriktivně³⁵.

61. Není žádný důvod zacházet se statickými občany Unie, kteří se mohou dovolávat článku 20 SFEU, méně příznivě než s mobilními občany Unie. Z tohoto důvodu v situaci, kdy by byl statický občan Unie *de facto* nucen opustit území vlastního členského státu, je rozhodnutí zůstat, které učiní uvedený občan, chráněno jeho postavením občana Unie stejným způsobem, jakým chrání takovou volbu učiněnou mobilním občanem Unie.

³³ – V poněkud odlišném kontextu, než jsou okolnosti dané v projednávané věci, generální advokátka E. Sharpston uvedla, že „[p]odstatou je existence svobody volby, zda k pohybu dojde, či nedojde. Opatření, které ukládá povinnost pohybu, tuto volbu omezuje. Takovéto opatření je proto v rozporu s čl. 21 odst. 1 SFEU“. Viz stanovisko generální advokátky E. Sharpston ve věci O a další (C-456/12 a C-457/12, EU:C:2013:837, bod 134). Viz též Sager, T., „Freedom as Mobility – Implications of the Distinction between Actual and Potential Travelling“, *Mobilities*, 2006, s. 465 až 488. Pokud jde o diskusi o možném právu zdržet se výkonu svobody pohybu v rámci unijního práva, viz Iglesias Sánchez, S., „A Citizenship Right to Stay? The Right Not to Move in a Union Based on Free Movement“ in Kochenov D. (ed.), poznámka pod čarou 15, op. cit. s. 371 až 393.

³⁴ – Viz článek 28 směrnice o občanství.

³⁵ – Viz například rozsudek ze dne 23. listopadu 2010, Tsakouridis (C-145/09, EU:C:2010:708, bod 48), a rozsudek CS, bod 37.

62. Statictí občané Unie jsou samozřejmě chráněni před vyhoštěním ze svého vlastního členského státu mezinárodním právem, včetně článku 3 protokolu č. 4 k EÚLP³⁶.

63. Článek 20 SFEU tím, že zaručuje statickému občanovi Unie právo zdržet se výkonu svobody pohybu, chrání takového občana před faktickým vyhoštěním, čímž zaručuje jeho právo zůstat v členském státě, jehož je státním příslušníkem.

64. Zatřetí převážná většina státních příslušníků členských států Unie právo pohybu nevykonává³⁷. Článek 20 SFEU sice přiznává status občana Unie všem státním příslušníkům členských států, nicméně převážná většina se rozhodla práva pohybu nevyužít³⁸. To však neznamená, že nejsou občany Unie³⁹.

65. Jejich status občanů Unie rovněž vyžaduje právní ochranu.

66. Začtvrté, pokud je status občana Unie, jak konstatoval Soudní dvůr, základním statutem státních příslušníků všech členských států⁴⁰, nemůže být statická většina občanů Unie vyloučena z využívání práv, která jsou s tímto statutem spjata. Koneckonců status občana Unie by stěží mohl být kvalifikován jako základní, pokud by byl relevantní pouze pro menšinu státních příslušníků členských států, kteří se rozhodli práva pohybu využít⁴¹.

³⁶ – Soudní dvůr tak uznal, že na základě mezinárodního práva nemůže členský stát vlastnímu státnímu příslušníkovi odepřít vstup na své území ani mu nemůže odepřít právo pobytu na něm. Viz například rozsudek McCarthy, bod 29, a rozsudek ze dne 6. října 2021, A (Překročení hranic na rekreačním plavidle) (C-35/20, EU:C:2021:813, bod 69). Je však vhodné poukázat na skutečnost, že v projednávané věci měly nizozemské orgány zjevně za to, že jim mezinárodní právo nebrání v tom, aby de facto donutily svého státního příslušníka opustit zemi své státní příslušnosti.

³⁷ – Od 1. ledna 2022 žije v Unii přibližně 13,7 milionu „mobilních“ občanů EU (občanů, kteří se přestěhovali, aby mohli žít, pracovat nebo studovat v jiném členském státě). V roce 2021 se do jiného členského státu EU přistěhovalo 1,4 milionu osob, které předtím pobývaly v jednom členském státě. Viz Evropská Komise, *Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů podle článku 25 SFEU o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU v letech 2020–2023*, COM(2023) 931 final, s. 22. To znamená, že právo na pohyb vykonala méně než 3 % občanů Unie. V roce 2021 využily práva na volný pohyb pouze přibližně 0,2 % občanů Unie.

³⁸ – V tomto ohledu van Roermund, (G. C. G. J., „Migrants, humans and human rights – The right to move as the right to stay“, in Lindahl, H., (ed.), *A Right to Inclusion and Exclusion? Normative Fault Lines of the EU's Area of Freedom, Security and Justice*, Hart, Oxford, 2009, s. 171), uvádí: „myšlenka, že každý člověk dychtí po tom, aby se stal průzkumníkem, je naprosto utopická. Pro většinu lidí je svoboda pohybu právem, které by raději nevykonávali, neboť vyvolává představu zcela odlišného životního vzoru: a sice bezbranného tuláka, nikoli sebejistého zaměstnance“.

³⁹ – Ve svém článku uvádí Sara Iglesias Sánchez (poznámka pod čarou 33, *op. cit.*, s. 388 až 389) údaje získané ze studie provedené v roce 2013, v níž se více než 60 % občanů Unie za občany Unie považuje, byť jen malé procento z nich využívá práva na volný pohyb. Nejnovější (2025) údaje Eurobarometru vykazují podobné údaje: 63 % občanů EU cítí vazbu na Evropskou unii (standardní průzkum Eurobarometr 103, jaro 2025).

⁴⁰ – Rozsudek ze dne 29. dubna 2025, Komise v. Malta (Občanství pro investory) (C-181/23, EU:C:2025:283, bod 92, dále jen „rozsudek Komise v. Malta“, EU:C:2025:283, bod 92). Ačkoli v uvedeném rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že „status občana Unie představuje základní status státních příslušníků členských států“, vycházel ze své dřívější judikatury, podle níž byl takový status považován za status, který je „určen k tomu, být základním statutem státních příslušníků členských států“. Lze tedy dospět k závěru, že v tomto ohledu došlo po vydání rozsudku ze dne 20. září 2001, Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31), ve kterém se Soudní dvůr takto vyjádřil poprvé, k určitému vývoji. Soudní dvůr zopakoval svou formulaci použitou v rozsudku Grzelczyk v řadě dalších věcí, včetně rozsudku Ruiz Zambrano (viz bod 41). Jedinou věcí, ve které Soudní dvůr slova „určen“ nebo „zamýšlen“ před vydáním rozsudku Komise v. Malta vynechal, byl rozsudek ze dne 5. září 2023, Udlændinge- og Integrationsministeriet (Pozbytí dánské státní příslušnosti) (C-689/21, EU:C:2023:626, bod 38). Změna formulace v rozsudku Komise v. Malta byla patrně záměrná a dokládá důraznější potvrzení významu statusu občana Unie. Takový vývoj podle mého názoru svědčí o tom, že občanství Unie dosáhlo dospělosti, což mu umožňuje další vývoj.

⁴¹ – Některá další práva, která článek 20 SFEU přiznává občanům Unie a jsou podrobněji rozvedena v člácích 22 až 24 SFEU, se rovněž týkají mobilních občanů. Právo volit v obecních nebo evropských volbách v členském státě bydliště je tudíž relevantní pro občany, kteří žijí v jiném členském státě, než je stát jejich státní příslušnosti. Právo na diplomatickou a konzulární ochranu ve třetích zemích poskytovanou zastoupeními jiných členských států, než je stát, jehož je občan Unie státním příslušníkem, je relevantní pro občany, kteří cestují do třetích zemí, nikoli však pro statické nebo mobilní občany ve smyslu práva na volný pohyb. Petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv a právo obracet se na instituce Unie ve vlastním jazyce je však pro statické a mobilní občany stejně důležité.

67. Zapáté, pokud je hlavním důvodem ochrany práva pobytu na území Unie ze strany Soudního dvora zajistit, aby občané Unie mohli požívat práv přiznaných unijním právem osobám pobývajícím na uvedeném území⁴², je stejná výhoda zajištěna uznáním práva občana Unie zdržet se výkonu práva odchodu z členského státu svého bydliště a své státní příslušnosti.

68. Většina práv vytvořených sekundárním právem Unie pro jednotlivce není podmíněna jejich přemístěním do jiného členského státu.

69. V poslední řadě, pokud by Soudní dvůr vykládal podstatu práv občanů Unie v tom smyslu, že uvedená práva zahrnují právo zdržet se výkonu svobody pohybu, vedl by takový výklad k jednostrannému rozšíření pojmu občanství? Domnívám se, že nikoli.

70. Státní příslušníci členských států Unie měli právo pohybu vyplývající z vnitřního trhu již před zavedením statusu občana Unie. Uvedená práva se týkala ekonomicky aktivních mobilních občanů (zaměstnaných osob, osob samostatně výdělečně činných, uchazečů o zaměstnání a studentů) a zahrnovala odvozená práva pro některé z jejich rodinných příslušníků. Právo svobodně se pohybovat a pobývat jakožto součást práv občana Unie, které bylo do Smluv zavedeno v nové fázi integračního procesu Unie, musí mít ještě další význam a smysl. Z volby formulace „občanství Unie“ jasně vyplývá, že cílem uvedeného pojmu je vytvořit pro státní příslušníky členských států další přínáležitost; přínáležitost, která nespočívá pouze v hospodářské logice trhu, ale váže státní příslušníky členských států k širší evropské společnosti založené na společných hodnotách⁴³, aniž by byli zbaveni národní identity⁴⁴. Taková přínáležitost existuje nezávisle na skutečnosti, zda se občan Unie stěhuje ze svého členského státu nebo v něm zůstává.

71. I když tedy možnost přemístit se do jiného členského státu představuje významnou součást občanství Unie, musí být tento status vykládán v tom smyslu, že nejen přiznává práva osobám, které se rozhodnou uvedené možnosti využít, ale musí rovněž chránit osoby, které se rozhodnou tak neučinit.

72. Ze všech uvedených důvodů mám za to, že článek 20 SFEU musí být vykládán tak, že chrání právo zdržet se výkonu svobody pohybu. Za účelem ochrany uvedeného práva nezáleží na tom, zda je občan nucen odejít do třetí země, nebo do jiného členského státu. V obou případech hrozí, že budou občané Unie zbaveni svobody zvolit si možnost zdržet se výkonu svobody pohybu, což by představovalo zásah do jejich statusu občana Unie. V obou případech by tudíž takové riziko mohlo vést ke vzniku odvozeného práva pobytu svědčícího státnímu příslušníkovi třetí země, na němž je občan Unie závislý.

73. Na základě výše uvedeného navrhuji Soudnímu dvoru, aby na první otázku předkládajícího soudu odpověděl tak, že článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že nevylučuje, že rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, musí být přiznáno odvozené právo pobytu v členském státě, jehož státním příslušníkem je jeho nezletilé dítě, které je statickým občanem závislým na uvedeném rodiči, přestože má uvedený rodič právo pobytu v jiném členském státě.

⁴² – Viz poznámka pod čarou 32 tohoto stanoviska.

⁴³ – V tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Malta, bod 95. S ohledem na tento rozsudek se K. Grimonprez vyslovil pro zavedení evropského rozměru do vzdělávání a uvedl, že „uznání Soudního dvora, že občanství je založeno na solidaritě a dobré víře, potvrzuje, že jeho význam přesahuje rámec mobilních občanů. Jeho účinky se vztahují i na ty, kteří nepřekračují hranice“. Grimonprez, K., „EU citizenship based on common values: implications of Commission v Malta (C-181/23) for the European dimension in citizenship education (Case Comment)“, *E. L. Rev.* 2025, s. 502 až 514, na straně 512.

⁴⁴ – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. listopadu 2024, Komise v. Česká republika (Volitelnost a členství v politické straně) (C-808/21, EU:C:2024:962, bod 163), a ze dne 19. listopadu 2024, Komise v. Polsko (Volitelnost a členství v politické straně) (C-814/21, EU:C:2024:963, bod 160).

Právo občana Unie „svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států“ zahrnuje právo zdržet se výkonu svobody pohybu, čímž se otázka, zda je občan Unie nucen přemístit se do třetí země, nebo do jiného členského státu, stává irelevantní.

3. Alternativní analýza

74. Pokud by Soudní dvůr přece jen dospěl k závěru, že se článek 20 SFEU použije pouze v případě, že je občan Unie nucen opustit území Unie jako celek, je nicméně nezbytné, aby rozhodovací orgán ověřil, zda může dotčený občan Unie ve skutečnosti splnit podmínky pro vydání platného povolení k pobytu v jiném členském státě.

75. I když má V právo pobytu ve Španělsku⁴⁵, neřeší tato skutečnost problém spočívající v tom, zda by ji do uvedeného členského státu mohla následovat i celá rodina, tedy její nezletilé dítě a její manžel.

76. Nizozemské orgány podle všeho založily své posouzení pouze na předpokladu, že manžel V a jejich syn jsou oba občany Unie, aniž by konkrétně ověřily, že tyto osoby mohou skutečně legálně pobývat ve Španělsku.

77. Možnost přestěhování celé rodiny nelze jednoduše předpokládat. Nizozemské orgány byly tudíž před tím, než odmítly udělit V povolení k pobytu a nařídily jí přemístit se do Španělska, povinny samy ověřit, že přestěhování rodiny je legálně možné.

78. Pokud by tomu tak nebylo, musela by se V na základě příkazu k opuštění Nizozemska vrátit se svým dítětem do třetí země, která je zemí jejího původu. Z důvodu závislosti na své matce, kterou žádný z účastníků původního řízení nerozporoval, by dítě V, které je občanem Unie, bylo nuceno opustit území Unie jako celek. To by vyvolalo nutnost použití článku 20 SFEU v souladu s odůvodněním Soudního dvora v rozsudku Ruiz Zambrano a rozhodnutích na něj navazujících, což by vedlo k založení povinnosti nizozemských orgánů uznat odvozené právo pobytu V⁴⁶.

79. Mohli by se dítě V a její manžel přestěhovat do Španělska?

80. Jakožto občané Unie mají manžel V i jejich dítě právo vycestovat do Španělska a pobývat tam po dobu do tří měsíců (články 5 a 6 směrnice o občanství).

81. Po uplynutí uvedených tří měsíců stanoví článek 7 směrnice o občanství určité podmínky.

82. Manžel V a jejich dítě mohou pobývat ve Španělsku, pokud jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými [čl. 7 odst. 1 písm. a)]; jsou soběstační [čl. 7 odst. 1 písm. b)]; nebo zde budou pobývat z prvotního důvodu studia, přičemž současně mají dostatečné prostředky a zdravotní pojištění, kterým jsou kryta všechna rizika [čl. 7 odst. 1 písm. c)]. Syn V je

⁴⁵ – Předkládající soud bude muset ověřit, zda V skutečně svědčí právo pobytu ve Španělsku. V vysvětlila, že se pokusila uvedeného práva vzdát, ale není jisté, zda to bylo možné. V rámci analýzy budu vycházet z předpokladu, jak je uvedeno v předkládacím rozhodnutí, že V může skutečně legálně pobývat ve Španělsku.

⁴⁶ – Dodávám, že nelze opomíjet skutečnost, že oba rodiče sice podle všeho mají státní příslušnost třetí země, nicméně to neplatí pro jejich syna, takže na jeho přestěhování a pobyt v uvedené třetí zemi by se stejně mohly vztahovat dodatečné požadavky.

dítětem a není pravděpodobné, že kteroukoli z uvedených podmínek splňuje⁴⁷. Manžel V pobírá sociální dávky a je částečně osvobozen od práce z důvodu svého zdravotního stavu, tudíž je rovněž nepravděpodobné, že by splňoval podmínky některé z uvedených situací.

83. Podle čl. 7 odst. 1 písm. d) směrnice o občanství nemusí občan EU vykonávat žádnou činnost a přesto pobývat v jiném členském státě, pokud následuje jiného občana EU. Tak tomu však v projednávané věci není, jelikož V je státní příslušnicí třetí země.

84. S výhradou ověření předkládajícím soudem tedy možnost pobytu ve Španělsku podle unijního práva patrně není pro V a její rodinu možností uskutečnitelnou v souladu s právem.

85. Nizozemské orgány každopádně neměly V odeprít právo pobytu dříve, než ověřily, zda by ji její dítě a její manžel skutečně mohli doprovázet do Španělska na základě unijního práva.

B. Ke druhé předběžné otázce

86. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, kdy v rámci řízení, v němž se rozhoduje o tom, zda je třeba přiznat rodiči, státnímu příslušníkovi třetí země, odvozené právo pobytu, musí rozhodovací orgán zohlednit nejvlastnější zájem dítěte a právo na rodinný život. Předkládající soud se konkrétně táže, zda rozhodnutí ukládající rodiči, státnímu příslušníkovi třetí země, na základě čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115 povinnost neprodleně odejít a přemístit se do jiného členského státu, ve kterém má právo pobytu, může být přijato, aniž budou posouzeny nejvlastnější zájem dítěte a jeho právo na rodinný život.

1. Vysoká míra závislosti jakožto podmínka pro uplatnění článku 20 SFEU coby základu, z něhož vychází odvozené právo pobytu

87. V judikatuře je posuzování zasahování do práva na rodinný život a nejvlastnějšího zájmu dítěte úzce spjato se stanovením míry závislosti, která, je-li dostatečná, může rodiči, státnímu příslušníkovi třetí země, zajistit přiznání odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU.

88. Vysokou míru závislosti Soudní dvůr uvedl jako podmínku pro přiznání odvozeného práva pobytu v situacích, kdy by taková závislost jinak nutila občana Unie k opuštění území Unie jako celku. Stejným způsobem a ze stejného důvodu, proč může *právo pobývat na území Unie* převážit nad vnitrostátními opatřeními souvisejícími s přistěhovalectvím pouze ve „velmi zvláštních situacích“⁴⁸, je *právo zdržet se výkonu svobody pohybu* v současné fázi vývoje evropské integrace rovněž chráněno pouze v případech, kdy mezi občanem Unie a státním příslušníkem třetí země existuje dostatečná míra závislosti.

89. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že článku 20 SFEU se nelze dovolávat vůči vnitrostátním opatřením, pokud tato opatření pouze *zasahují* do rozhodnutí zdržet se výkonu svobody pohybu. Podmínka pro přiznání odvozeného práva pobytu je spíše *zbavením* možnosti takové rozhodnutí učinit, neboť existuje pouze v situaci, kdy vnitrostátní opatření *de facto nutí* občana Unie k tomu, aby se přemístil.

⁴⁷ – Na základě rozsudku Zhu a Chen však lze tvrdit, že syn V by se mohl přemístit do Španělska, pokud by měla jeho matka dostatečné prostředky k zajištění jeho obživy v uvedeném členském státě.

⁴⁸ – Znění použité Soudním dvorem ve většině věcí týkajících se odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU. Viz například rozsudek NW a PQ, bod 60 a citovaná judikatura.

90. Podle mého názoru spočívá odůvodnění takového omezení v zasahování práv vyplývajících z občanství Unie do výsad členských států v oblasti přistěhovalecké politiky. Jakmile je článek 20 SFEU použitelný, může převážet nad vnitrostátními opatřeními, včetně odepření povolení k pobytu státnímu příslušníkovi třetí země. Je tudíž nezbytné oba uvedené zájmy pečlivě poměřovat.

91. Z tohoto hlediska by požadavek vysoké míry závislosti mohl být považován za nástroj k omezení rozsahu situací, v nichž může státnímu příslušníkovi třetí země vzniknout nárok na přiznání odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU.

2. Závislost a nejvlastnější zájem dítěte

92. Podle judikatury dochází ke zbavení práv vyplývajících z občanství pouze tehdy, pokud občan Unie musel *opravdu* či *ve skutečnosti*⁴⁹ odejít spolu se státním příslušníkem třetí země.

93. Soudní dvůr se nedomnívá, že by tomu tak bylo v případě, kdy je míra závislosti nižší.

94. Například v rozsudku Dereci Soudní dvůr rozhodl, že „pouhá skutečnost, že pro státního příslušníka členského státu může být žádoucí z důvodů hospodářských nebo pro zachování rodinné jednoty na území Unie, aby s ním mohli jeho rodinní příslušníci, kteří nemají státní příslušnost členského státu, pobývat na území Unie, nestačí sama o sobě k učinění závěru, že by občan Unie byl nucen opustit území Unie, kdyby takové právo nebylo přiznáno“⁵⁰.

95. Pouhá skutečnost, že rodinný život je žádoucí hodnotou, tedy nepostačuje⁵¹. Například ve většině věcí předložených Soudnímu dvoru, ve kterých by byl dospělý občan Unie nucen opustit svůj členský stát, pokud by chtěl nadále vést rodinný život se státním příslušníkem třetí země, neměl Soudní dvůr za to, že článek 20 SFEU přiznává odvozené právo pobytu. Lze tedy podle všeho říci, že Soudní dvůr je ochoten připustit, že „dospělá osoba [...] v zásadě je způsobilá vést život nezávisle na svých rodinných příslušnících“⁵².

96. Situace je však odlišná v případě, že se jedná o nezletilé občany Unie⁵³.

97. Při posuzování závislosti dítěte, které je občanem Unie, na jeho rodinném příslušníkovi, obvykle rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, musí příslušné orgány vzít v potaz nejen právo uvedeného dítěte na respektování rodinného života, jak je zakotveno v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), ale i nejvlastnější zájem uvedeného dítěte chráněný čl. 24 odst. 2 Listiny⁵⁴.

98. Při posuzování míry závislosti musí vnitrostátní rozhodovací orgány komplexně posoudit všechny konkrétní okolnosti *každé jednotlivé věci*⁵⁵.

⁴⁹ – Viz například rozsudek Chavez-Vilchez, bod 63.

⁵⁰ – Rozsudek Dereci, bod 68.

⁵¹ – Viz též rozsudek McCarthy, body 49 a 50, nebo rozsudek Ymeraga, body 38, 39 a 43.

⁵² – Viz například rozsudek ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Povaha práva pobytu na základě článku 20 SFEU) (C-624/20, EU:C:2022:639, bod 40).

⁵³ – V tomto smyslu viz rozsudek Subdelegación del Gobierno en Toledo, bod 56 a citovaná judikatura.

⁵⁴ – Rozsudek Chavez-Vilchez, bod 70.

⁵⁵ – V tomto smyslu viz rozsudky Rendón Marín (bod 85); Subdelegación del Gobierno en Toledo (bod 53 a citovaná judikatura), a rozsudek ze dne 25. dubna 2024, NW a PQ (Utajované informace) (C-420/22 a C-528/22, EU:C:2024:344, bod 77).

99. Musí zohlednit věk dítěte a jeho fyzický a emoční vývoj, míru jeho citové vazby na rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, jakož i rizika, že by odloučení od posledně uvedeného rodiče ohrozilo psychickou rovnováhu dítěte⁵⁶.

100. Pokud na základě podrobného posouzení vztahu mezi závislým dítětem, které je občanem Unie, a jeho rodičem příslušné orgány posuzující žádost tohoto rodiče o povolení k pobytu dospějí k závěru, že by dítě bylo v případě zamítnutí žádosti nuceno opustit členský stát s uvedeným rodičem, musí dotčený orgán uznat existenci dostatečné míry závislosti a přiznat odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU.

101. Takový přístup vycházející z důsledků, který vyžaduje posuzování Listiny za účelem zjištění, zda je článek 20 SFEU použitelný, se stal předmětem kritiky⁵⁷. Problémy spojené s uvedeným přístupem však lze překonat rozlišováním mezi použitelností článku 20 SFEU a jeho použitím v konkrétních věcech jakožto základu pro přiznání odvozených práv pobytu.

102. Použitelnost článku 20 SFEU ve vnitrostátních situacích závisí výlučně na statusu dané osoby jakožto státního příslušníka členského státu.

103. To jasně vyplývá z judikatury. Například v rozsudku X (Thajská matka)⁵⁸ Soudní dvůr při rozhodování o použitelnosti článku 20 SFEU konstatoval: „*přiznání odvozeného práva pobytu vyplývajícího z článku 20 SFEU nezávisí na tom, zda toto dítě vykonává své právo volného pohybu a pobytu uvnitř Unie, ale na jeho občanství Unie, které má nezávisle na výkonu uvedeného práva, pouze z toho důvodu, že je státním příslušníkem členského státu*“⁵⁹.

104. Daná situace tedy spadá do působnosti článku 20 SFEU na základě pouhé skutečnosti, že je určitá osoba státním příslušníkem členského státu, i když tato osoba nikdy neopustila svůj domovský stát. To umožňuje použití Listiny v souladu s jejím čl. 51 odst. 1, podle kterého se práva zakotvená v uvedeném aktu použijí na členské státy, výhradně pokud uplatňují právo Unie⁶⁰.

105. Jak je uvedeno výše, použití článku 20 SFEU za účelem přiznání odvozeného práva pobytu v konkrétním případě závisí na míře závislosti mezi občanem Unie a státním příslušníkem třetí země, přičemž posouzení této míry vyžaduje, aby rozhodovací orgán zohlednil práva zakotvená v Listině, především nejvlastnější zájem dítěte a právo na rodinný život.

106. Tím je částečně zodpovězena druhá předběžná otázka předkládajícího soudu. Práva zakotvená v člancích 7 a 24 Listiny jsou relevantní pro posouzení otázky, zda by byl občan Unie nucen doprovázet svého rodiče, státního příslušníka třetí země, který je povinen odejít.

⁵⁶ – V tomto smyslu viz rozsudek Chavez-Vilchez, bod 71. V tomto smyslu viz též mimo jiné rozsudky ze dne 8. května 2018, K. A. a další (Slučování rodin v Belgii) (C-82/16, EU:C:2018:308, bod 72); a ze dne 7. září 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Povaha práva pobytu na základě článku 20 SFEU) (C-624/20, EU:C:2022:639, body 38 a 39) a X (Thajská matka) (bod 48).

⁵⁷ – Viz například Šadl, U., „Case – Case-Law – Law: *Ruiz Zambrano* as an Illustration of How the Court of Justice of the European Union Constructs Its Legal Arguments“, *EuConst*, 2013, s. 205 až 229, na s. 225.

⁵⁸ – Ze skutkových okolností uvedené věci vyplývá, že dotčený nezletilý občan Unie, jehož práv vyplývajících z občanství se jeho matka, státní příslušnice třetí země, dovolávala jako základu pro uznání odvozeného práva pobytu v Nizozemsku, žil celý svůj život ve třetí zemi.

⁵⁹ – Rozsudek X (Thajská matka), bod 29 (kurzivou zvýraznila autorka stanoviska).

⁶⁰ – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105).

107. Je-li tedy míra závislosti taková, že nezletilý občan Unie by byl nucen odejít, musí příslušné orgány jeho rodiči, státnímu příslušníkovi třetí země, přiznat odvozené právo pobytu, aby byla chráněna podstatná část práv vyplývajících z občanství nezletilého občana Unie, mezi které patří i právo zdržet se výkonu svobody pohybu.

108. Pokud Soudní dvůr přijme můj návrh, podle kterého práva vyplývající z občanství Unie zahrnují nejen právo pobývat na území Unie, ale též právo zdržet se výkonu svobody pohybu, pak skutečnost, že může být rodina nucena přemístit se do jiného členského státu, a nikoli mimo území Unie jako celku, postačuje k uznání existence odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU.

109. Pokud naopak Soudní dvůr mnou navržený výklad podstatné části práv vyplývajících z občanství nepřijme, ale omezí použití článku 20 SFEU na situace, kdy je občan Unie nucen opustit území Unie jako celku, bude rozhodovací orgán i tak vázán povinností ověřit, zda se rodina skutečně může přemístit do Španělska a nadále tam vést rodinný život, aniž bude takové přemístění porušovat nejvlastnější zájem dítěte a jeho právo na rodinný život.

110. I kdyby byl nezletilý občan Unie nucen z důvodu závislosti na státním příslušníkovi třetí země opustit členský stát s tímto státním příslušníkem třetí země, kterému by bylo odepřeno právo pobytu, může členský stát odůvodnit zamítnutí žádosti o přiznání odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU jinými důvody. Pro účely zamítnutí takové žádosti se může například dovolávat takových důvodů, jako je veřejný pořádek nebo veřejná bezpečnost⁶¹. Při posuzování přiměřenosti uplatnění takových důvodů za účelem zamítnutí žádosti na základě článku 20 SFEU by však byl rozhodovací orgán stejně povinen vzít v potaz nejvlastnější zájem dítěte a právo na rodinný život.

111. V projednávané věci, tak jak byla předložena Soudnímu dvoru, však nevystává otázka případného odůvodnění zamítnutí žádosti o povolení k pobytu ze strany vnitrostátních orgánů. Příslušné orgány podle všeho odmítly přiznat V právo pobytu z důvodu, že se článek 20 SFEU nepoužije, aniž se tedy pokusily odůvodnit své zamítavé rozhodnutí jinými důvody.

112. V poslední řadě úplná odpověď na druhou otázku předkládajícího soudu rovněž vyžaduje, aby Soudní dvůr objasnil, že příslušné orgány nemohou vydat rozhodnutí na základě čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115, aniž by zjišťovaly, zda by nejvlastnější zájem dítěte a jeho právo na rodinný život nevyžadovaly přiznání odvozeného práva pobytu a zda mohou být tato práva omezena z jiných legitimních důvodů.

113. Navrhuji tedy Soudnímu dvoru, aby na druhou předběžnou otázku předkládajícího soudu odpověděl následovně. Článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že ukládá příslušným orgánům, aby při rozhodování o tom, zda rodiči závislého nezletilého občana Unie, státnímu příslušníkovi třetí země, přiznají odvozené právo pobytu, ověřily, a to s přihlédnutím k nejvlastnějšímu zájmu dítěte a právu na rodinný život, zda je míra závislosti mezi uvedeným nezletilým a dotčeným rodičem taková, že by byl nezletilý nucen dotčeného rodiče doprovázet, pokud by uvedenému rodiči bylo právo pobytu odepřeno. Nejvlastnější zájem dítěte a jeho právo na rodinný život musí být posouzeny před přijetím rozhodnutí na základě na čl. 6 odst. 2 směrnice 2008/115, které státnímu příslušníkovi třetí země ukládá povinnost odejít a přemístit se do jiného členského státu, ve kterém má právo pobytu.

⁶¹ – Viz například rozsudek CS.

C. Použití na skutkové okolnosti projednávané věci

114. Článek 20 SFEU se v projednávané věci použije, neboť dítě V je občanem Unie.

115. Pro účely vydání rozhodnutí o odvozeném právu pobytu V musí příslušné orgány posoudit, zda dítě, které je občanem Unie, a jeho matka, která je státní příslušnicí třetí země a požádala o povolení k pobytu, mají takový vztah závislosti, že by dítě bylo nuceno opustit území Nizozemska, pokud by jeho matce bylo nařízeno odejít.

116. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že V má dítě skutečně ve své péči, jelikož jeho otec není schopen pravidelně pracovat a z tohoto důvodu pobírá sociální dávky⁶². Rovněž lze podle všeho říci, že mezi dítětem a jeho matkou existuje vysoká míra závislosti. Je tedy v nejvlastnějším zájmu dítěte, aby zůstalo se svou matkou.

117. Dítě by tudíž bylo nuceno opustit Nizozemsko se svou matkou, pokud by jí v uvedeném členském státě bylo odepráno právo pobytu. Uvedená skutečnost není podle všeho předmětem sporu a je patrné v souladu se závěrem, který učinily příslušné nizozemské orgány.

118. Pokud bude matka dítěte povinna odejít z Nizozemska, a dítě tedy bude nuceno ji doprovázet z důvodu jejich vztahu závislosti, stává se otázka, zda by se ona a její syn museli přemístit do Španělska, nebo do třetí země, irelevantní, a to vzhledem k tomu, že článek 20 SFEU přiznává občanům Unie právo zdržet se výkonu svobody pohybu.

119. Je-li v nejvlastnějším zájmu dítěte uplatnit právo zdržet se výkonu svobody pohybu, musí nizozemské orgány jeho matce, státní příslušnici třetí země, přiznat odvozené právo pobytu.

120. Navíc lze podle všeho říci, že za zvláštních okolností projednávané věci je pobyt v Nizozemsku v nejvlastnějším zájmu uvedeného dítěte. Jeho právo vyplývající z občanství, tj. právo zdržet se výkonu svobody pohybu, by tedy bylo chráněno pouze tehdy, pokud by jeho matce bylo přiznáno odvozené právo pobytu.

IV. Závěry

121. S ohledem na výše uvedené navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky položené rechtbank Den Haag (soud prvního stupně v Haagu, Nizozemsko) odpověděl následovně:

„1) Článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že nevylučuje, že rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, musí být přiznáno odvozené právo pobytu v členském státě, jehož státním příslušníkem je jeho nezletilé dítě, které je statickým občanem závislým na uvedeném rodiči, přestože uvedený rodič má právo pobytu v jiném členském státě. Právo občana Unie „svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států“ zahrnuje právo zdržet se výkonu svobody pohybu, čímž se otázka, zda je občan Unie nucen přemístit se do třetí země, nebo do jiného členského státu, stává irelevantní.

⁶² – Soudní dvůr vysvětlil, že pokud je dotčeným občanem Unie dítě, musí příslušné orgány určit, který rodič má dítě skutečně ve své péči a zda existuje mezi dítětem a rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, vztah skutečné závislosti (rozsudek Chavez-Vilchez, bod 70). Kromě toho, i když je vztah závislosti navázán s oběma rodiči, z nichž jeden je státním příslušníkem třetí země a druhý je občanem Unie, pouhá existence a přítomnost uvedeného rodiče, který je občanem Unie, v životě dítěte nejsou samy o sobě dostatečné k tomu, aby bylo rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, odepráno odvozené právo pobytu, pokud je dítě na rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, skutečně závislé.

- 2) Článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že ukládá příslušným orgánům, aby při rozhodování o tom, zda rodiči závislého nezletilého občana Unie, státnímu příslušníkovi třetí země, přiznají odvozené právo pobytu, ověřily, a to s přihlédnutím k nejvlastnějšímu zájmu dítěte a právu na rodinný život, zda je míra závislosti mezi uvedeným nezletilým a dotčeným rodičem taková, že by byl nezletilý nucen dotčeného rodiče doprovázet, pokud by uvedenému rodiči bylo právo pobytu odepráno. Nejvlastnější zájem dítěte a jeho právo na rodinný život musí být posouzeny před přijetím rozhodnutí na základě na čl. 6 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, které státnímu příslušníkovi třetí země ukládá povinnost odejít a přemístit se do jiného členského státu, ve kterém má právo pobytu.“